

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วน
ตำบลตำหนักธรรมอำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่

The Participation of People in Solid Waste Management at Tamnaktham
Sub-District, Nongmuangkai District Phrae Province

สิริพร อินทรจุฑกุล¹, สมจิต ขอนวงศ์²

Siriporn Intararujikool¹, Somjit Khonwong²

องค์การบริหารส่วนตำหนักธรรม¹, วิทยาลัยสงฆ์แพร่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย²

Tam Nak Tam Sub-district Administration¹,

Phrae Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University²

Corresponding Author Email: dekdor2529@gmail.com

Received: Aug 9, 2023

Received in Revised: Oct 2, 2023

Accepted: Oct 2, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรมอำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ และเพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาตามแนวคิดของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรมอำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) คือการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษากับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 357 คน โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) และการวิจัยเชิงคุณภาพได้ใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ โดยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key information) จำนวน 8 ท่าน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique)

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรมอำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.377) เพศ พบว่าปฏิเสธสมมติฐาน ส่วนสมมติฐานที่ 2, 3, 4, 5 และ 6 ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต้น คือ อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, รายได้ และ ระยะเวลาที่อาศัย อยู่ในชุมชน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งยอมรับสมมติฐาน และมีแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักการบริหารนิยธรรมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรมอำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ ด้านลดการเกิดขยะ ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงาน และมีการประชุมวางแผนการบ่อย ๆ มีการทำกิจกรรมอย่างพร้อมเพรียงกัน ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดข้อบัญญัติเป็น แนวทางยึดถือปฏิบัติร่วมกันในการลดการเกิดขยะ ควรยึดถือแนวทางการปฏิบัติของบรรพบุรุษ โดยให้ใช้ตะกร้าไม้ไผ่สานเวลาไปจ่ายตลาด ใช้ใบตองห่ออาหาร ปิ่นโตใส่อาหาร ซึ่งจะเป็นการลด การเกิดขยะตามแบบดั้งเดิม ด้านการคัดแยกขยะ ควรมีคณะทำงาน และมีการประชุมในการวางแผน ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางในการคัดแยกขยะ ควรมีการสนับสนุน ส่งเสริมกิจกรรมในการคัดแยกขยะในหมู่บ้าน การให้ความรู้ในการคัดแยกประเภทขยะที่ถูกต้อง เช่น ขยะทั่วไป ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย และขยะย่อยสลาย ด้านการนำขยะมาใช้ใหม่ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการของหมู่บ้าน ประชุมวางแผนการทำงานพร้อมเพรียงกัน ควรจัดอบรมให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการคัดแยกนำกลับมาใช้ใหม่ และการนำขยะกลับมาทำสิ่งประดิษฐ์เป็นสิ่งของต่าง ๆ เช่น ของตกแต่งบ้าน ของเล่นสำหรับเด็ก เป็นต้น

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การจัดการ, ขยะมูลฝอย

Abstract

This research aims are: to study and compare the participation of people in solid waste management at Tamnaktham Sub-district, Nongmuangkai District Phrae Province and study process of development of the participation of people in solid waste management at Tamnaktham Sub-district, Nongmuangkai District Phrae Province. This research was using Mixed Methods Research, By Quantitative Research and Qualitative Research. The research studies with the participation of people in solid waste management at Tamnaktham Sub-district, Nongmuangkai District Phrae, group of samples of these studies were 357 people who live in Tamnaktham Sub-district, Nongmuangkai District Phrae Province. The research tool was a questionnaire and to analyze the data using the Statistical Package for Social Science (SPSS) research. To analyze the Frequency, percentage, Average (Mean) and Standard Deviation, compared by testing the hypothesis, by testing the values t-test and F-test, values by one way Analysis of variance (One Way ANOVA), and to in Depth Interview with a group of key information 8 persons and content analysis was presented in a descriptive form.

The findings of this studies found that: The opinion of people on the participation of people in solid waste management at Tamnaktham Sub-district, Nongmuangkai District Phrae overall at a high level ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.377) In case sex is rejecting hypothesis and another are age education career income and living time in community are not different, therefore rejected the hypothesis. And guideline that process

for development of participation of people in solid waste management at Tamnaktham Sub-district, Nongmuangkhai District Phrae Province for reduction waste, should appoint committee and have meeting as usual to do activity, should manage the rule for participation in waste reduction. Should follow ancestor's action by bamboo basket when they went to shopping, use banana leaf cover food and food carrier can reduce waste. The waste separation should have committee and meeting of people about specify for waste separation, support waste separation project in village and knowledge about waste ex. General waste, recycle, dangerous waste, disintegrate waste. The reuse should have committee and meeting for planning, train basic for reuse and bring waste to reuse to many kinds of innovation ex. Decoration and child's toy etc.

Keywords: Participation, Management, solid waste

บทนำ

เนื่องจากความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของภาคอุตสาหกรรม และการเพิ่มขึ้นของ จำนวนประชากรเป็นเหตุให้หน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นไม่สามารถดูแลและ ให้บริการขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง เช่น ที่อยู่อาศัยและการสุขาภิบาล พื้นที่การเกษตร ที่อยู่อาศัยโดยรอบก็ไม่สามารถตอบสนองความต้องการในการบริโภคอาหารและวัตถุดิบต่าง ๆ ส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมเร่งการผลิต เครื่องอุปโภคบริโภคให้มากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน จึงเป็นสาเหตุให้เกิดเศษสิ่งของเหลือจากการใช้ ได้แก่ พลาสติก โฟม กระป๋อง ภาชนะบรรจุอาหารมีปริมาณมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอย ซึ่งผลพวงเหล่านี้ทำให้มีปริมาณขยะจำนวนมากส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและนับเป็นปัญหาสำคัญอย่างมากของชุมชนที่ต้องได้รับการจัดการและแก้ไข (กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม , 2548 : 21) และในชีวิตประจำวันของมนุษย์เรามีของใช้ที่หมดประโยชน์ใช้สอย หมดคุณภาพหรือชำรุดแตกหักมากมาย สิ่งของทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นวัสดุชิ้นเล็ก ๆ เช่น เศษกระดาษ เศษอาหาร เศษผ้า แก้วแตก หลอดไฟที่เสียแล้วหรือวัสดุชิ้นใหญ่ ๆ เช่น โต๊ะเก้าอี้ที่ชำรุด หักพัง พัดลม หรือตู้เย็นที่เสียใช้การไม่ได้ เรียกว่า ขยะมูลฝอยทั้งสิ้น เราพบขยะมูลฝอยได้ตามบ้านเรือนที่พักอาศัย ร้านค้า ตลาด โรงเรียน โรงพยาบาล ตามท้องถนนและในแม่น้ำลำคลองทั่วไป ขยะมูลฝอยเหล่านี้ถ้าทิ้งกระจายโดยไม่เป็นที่เป็นทาง จะทำให้บ้านเมืองสกปรกไม่เป็นระเบียบ ขยะมูลฝอยที่บูดเน่านอกจากจะส่งกลิ่นเหม็น รบกวนผู้ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงยังเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคต่าง ๆ อีกด้วย

ปัจจุบันคนไทยกว่า 60 ล้านคนสามารถสร้างขยะได้มากถึง 14 ล้านคนต่อปี แต่ความสามารถในการจัดเก็บขยะกลับไม่ถึงร้อยละ 70 ของขยะที่เกิดขึ้น จึงทำให้เกิดปริมาณ มูลฝอยตกค้างตามสถานที่ต่าง ๆ หรือมีการนำไปกำจัดโดยวิธีกองบนพื้นซึ่งไม่ถูกต้องตาม หลักสุขาภิบาลก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้แก่ อากาศเสีย เกิดจากการเผามูลฝอยกลางแจ้ง ทำให้เกิดควันและสารมลพิษทางอากาศ น้ำเสียเกิดจากการทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลองทำให้ เกิดมลพิษ ทางน้ำ และน้ำเสียที่เกิดจากการกองมูลฝอยที่ตกค้างบนพื้น เมื่อฝนตกจะเกิดน้ำเสียซึ่งไหลลงสู่แม่น้ำ ทำให้เกิดมลภาวะหรือมลพิษทางน้ำ แหล่งพาหนะนำโรคจากมูลฝอยตกค้างบนพื้นจะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์หนูและแมลงวัน ซึ่งเป็นพาหนะนำโรคติดต่อทำให้มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน

เหตุรำคาญและความไม่น่าดู จากการเก็บขยะมูลฝอยไม่หมดทำให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวน เป็นต้น

การถ่ายโอนภารกิจและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ มีผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะ องค์การบริหารส่วนตำบลได้เข้ามามีบทบาท และอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงาน ด้านการลดการขยะมูลฝอยและสิ่ง ปฏิกูลรวม ทั้งการจัดการปัญหาขยะมูลฝอย เช่น การบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และระบายน้ำ การปรับแหล่ง ชุมชนแออัดและการจัดการที่อยู่อาศัย การรักษาความสะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การ กำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย การรักษาความปลอดภัยความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการอนามัยโรง มหรสพสาธารณะอื่น ๆ เป็นต้น (พระราชกฤษฎีกาฉบับที่ 119, 2557) กำหนดอำนาจหน้าที่และความ รับผิดชอบตามพระราชบัญญัติที่ได้กล่าวมาแล้ว ในช่วงต้นนั้น แต่การดำเนินการตามภารกิจการจัดการขยะมูล ฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่ง ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา มีได้ประสบผลสำเร็จ เท่าที่ควร เพราะยังติดกับปัญหาในการดำเนินงานหลายด้าน เช่น ปัญหาที่เกิดจากความเจริญทางสังคมขยายตัว เข้ามามีการใช้วัสดุที่ผลิตจากสารสังเคราะห์ขึ้นเพื่อตอบสนองความสะดวกสบาย ซึ่งเศษวัสดุเหล่านั้นเมื่อใช้เสร็จ ก็กลายเป็นของเหลือใช้จะถูกทิ้งในรูปขยะมูลฝอยที่นับวันจะเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อย ๆ ปัญหาจากการจัดการขยะ มูลฝอยที่ไม่ถูกวิธีก่อให้เกิดมลพิษสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ เชื้อโรค ปัญหาขาดการมี ส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาขาดการจัดการอย่างเป็นระบบและรูปธรรม ได้จากการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลทางด้านสาธารณสุขซึ่งไม่เน้นด้านการจัดการขยะแต่เน้นด้านการบริการทางด้าน สุขภาพและสวัสดิการของประชาชน (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2545 : 19)

การปลูกฝังจิตสำนึกให้กับประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยการ คัดแยกขยะตามประเภท การนำขยะสะอาดมาสร้างสิ่งประดิษฐ์ การนำขยะเปียก มาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ลด ปริมาณการใช้บรรจุภัณฑ์ การเลือกใช้วัสดุที่ย่อยสลายง่าย และการทิ้งขยะให้ถูกที่ เป็นต้น ชุมชนจึงต้องมีการ สร้างข้อตกลงหรือสัญญาประชาคมของชุมชนทุกท้องถิ่น ทุกหมู่บ้านในการปฏิบัติการบริหารจัดการ ขยะมูลฝอย ที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอย ให้เป็นแนวทางเดียวกัน

องค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม ตั้งอยู่ที่เลขที่ 252 หมู่ที่ 2 ตำบลตำหนักธรรมอำเภอหนองม่วง ไข่ จังหวัดแพร่ จัดอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดกลางมีหน้าที่พัฒนา ตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น โดยจัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงมหาดไทย โดยประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540 แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 8 หมู่บ้าน มีพื้นที่รับผิดชอบ 11.125 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 6,955 ไร่ แบ่งเป็นที่อยู่อาศัย 2.875 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,797 ไร่ มีจำนวนประชากร 3,363 คน แยกเป็นเพศชาย 1,592 คน เพศหญิง 1,771 คน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,179 ครัวเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม, 2556)

ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม มีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้อัตราการใช้ ที่ดินเพิ่มขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการด้านการอุปโภค บริโภค และที่อยู่อาศัย ผลกระทบของความเจริญที่ เกิดตามมา คือการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะและสิ่งของเหลือใช้ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม และสุขภาพ อนามัยของประชาชน เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค และขยะบางชนิดเป็นอันตรายและปนเปื้อนในแหล่งน้ำ ดิน อากาศ และอาหาร ทำให้หมู่บ้านเสี่ยงต่ออันตรายจากการเป็นโรคต่าง ๆ อีกทั้งส่งกลิ่นเหม็นสร้างความรำคาญ

และขยะเหล่านี้มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะหมู่บ้านไม่มีระบบการจัดการขยะที่ถูกต้องเหมาะสมและขาดกระบวนการบริหารและการลดการเกิดขยะที่ถูกต้องการกำจัดขยะให้ได้ผลดีและเกิดประโยชน์สูงสุดนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคัดแยกวัสดุจากขยะมูลฝอย ก่อนที่จะนำไปกำจัดในขั้นสุดท้ายซึ่งเป็นขั้นตอน ที่สำคัญในการจัดการกับขยะเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการกำจัดด้วย ทั้งยังเป็นการสร้างรายได้ที่เกิดจากการนำวัสดุที่แยกออกมานั้น ไปจำหน่ายได้ด้วย ซึ่งวิธีการคัดแยกขยะที่มีประสิทธิภาพที่สุด คือ การคัดแยกจากแหล่งกำเนิดของขยะนั่นเอง เพราะทำได้ง่ายค่าใช้จ่ายน้อยเพียงให้แต่ละบ้านจัดภาชนะรองรับแยกกันไว้แต่ละส่วน ซึ่งนอกจากจะเป็นการกำจัดขยะโดยตรงแล้วยังเป็นการฝึกหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกาทิ้งขยะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรมให้เป็นที่ที่เป็นทางอีกด้วย (ปรีดา แยมเจริญ, 2551 : 76-77)

ดังนั้น หลักธรรมอุปทานิยธรรม “ธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญอย่างเดียว เพื่อให้เกิดคุณประโยชน์ และเกิดความสามัคคีในสังคม” เป็นหลักธรรมสำหรับใช้ในการปกครอง เพื่อป้องกันมิให้การบริหารหมู่คณะเสื่อมถอย แต่กลับเสริมให้เจริญเพียงส่วนเดียว สามารถนำไป ใช้ได้ทั้งชุมชนและผู้บริหารบ้านเมืองและพระภิกษุสงฆ์ ดังนี้คือ อุปทานิยธรรม สำหรับหมู่ชนและการบริหารบ้านเมือง เป็นหลักในการปกครอง โดยปฏิบัติตามหลักการร่วมรับผิดชอบที่จะช่วยป้องกันความเสื่อมนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองโดยส่วนเดียว มี 7 ประการ คือ

- 1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ เป็นการประชุมพบปะปรึกษาหารือกิจการงานต่าง ๆ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันและหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ร่วมกันโดยสม่ำเสมอ
- 2) พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุมและทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการประชุมและการทำกิจกรรมทั้งหลายที่พึงกระทำร่วมกัน หรือพร้อมเพรียงกันลุกขึ้นป้องกันบ้านเมือง
- 3) ไม่บัญญัติ หรือลบล้างข้อบัญญัติต่าง ๆ เป็นการไม่เพิกถอน ไม่เพิ่มเติม ไม่ละเมิดหรือวางข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ อันมิได้ตกลงบัญญัติไว้ และไม่เหยียบย่ำลบล้างสิ่งที่ตกลงวางบัญญัติ ไว้แล้ว ถือปฏิบัติมั่นอยู่ในบทบัญญัติใหญ่ที่วางไว้เป็นธรรมนุญ
- 4) ให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์ยาวนาน ดังนั้นเราต้องให้เกียรติ ให้ความเคารพนับถือ และรับฟังความคิดเห็นของท่านในฐานะที่เป็นผู้รู้และประสบการณ์มามาก
- 5) ไม่ข่มเหงสตรี เป็นการให้เกียรติและคุ้มครองสตรี มิให้มีการกดขี่ข่มเหงรังแก
- 6) เคารพบูชาสักการะเจตีย์ คือการให้ความเคารพ ศาสนสถาน ปุชนียสถาน อนุสาวรีย์ประจำชาติ อันเป็นเครื่องเตือนความจำ ปลุกเร้าให้เราทำความดี และเป็นที่ยอมรับของหมู่ชน ไม่ละเลยพิธีเคารพบูชาอันพึงทำต่ออนุสรณ์สถานที่สำคัญเหล่านั้นตามประเพณีที่ดงาม
- 7) ให้การอารักขาพระภิกษุสงฆ์หรือผู้ทรงศีล เป็นการจัดการให้ความอารักขา บำรุง คุ้มครอง อันชอบธรรม แก่บรรพชิต ผู้ทรงศีลทรงธรรมบริสุทธิ์ซึ่งเป็นหลักใจและเป็นตัวอย่าง ทางศีลธรรมของประชาชน เต็มใจต้อนรับและหวังให้ท่านอยู่โดยผาสุก (ประสิทธิ์ จันรัตน์, 2549 : 3)

ในด้านการกำจัดขยะนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม มีรูปแบบการจัดการขยะโดยวิธีการฝังกลบ จำนวน 2 บ่อ แต่ก็ยังไม่เพียงพอเพราะขยะเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก กอปรกับความมั่งคั่งของประชากรใน

ตำบลในเรื่องการทิ้งขยะ และไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ประชาชนส่วนใหญ่ นำขยะมาเทกองรวมกันไว้ริมทางเดิน ที่ดินว่างเปล่าหรือที่สาธารณะ ทำให้ขยะส่งกลิ่นเหม็นสร้างความเดือดร้อนต่อผู้ที่อยู่อาศัย ในหมู่บ้าน ช่วงฤดูฝนประชากรในหมู่บ้านนำขยะไว้หน้าบ้านเวลา ฝนตกก็จะทำให้ น้ำไหลลงท่อระบายน้ำ และแม่น้ำลำคลอง จากปัญหาของขยะจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม จึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและได้วางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม และพยายามสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นในการเก็บขนขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะ และการสร้างจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมแก่หมู่บ้านในตำบลตำหนักธรรม ให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนนั้น ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรมเป็นหลัก เริ่มจากการทิ้งขยะอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการสร้าง ความเข้าใจให้กับหมู่บ้าน ซึ่งถือว่าประชากรในหมู่บ้านเป็นคนสร้างขยะ และควรเป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดการขยะ โดยมีการคัดแยกขยะก่อนที่จะทิ้ง เพื่อลดปริมาณขยะและพื้นที่จัดเก็บ เป็นการสร้างสุขลักษณะนิสัยการทิ้งขยะอย่างถูกวิธี

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ เพื่อจะได้นำผลจากการศึกษาเป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอย และเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยให้กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรมมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นการเสริมสร้างพฤติกรรมที่ดีให้กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอปปริมาณิยธรรมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดไว้ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

(Key Information) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ จำนวน 3,363 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 357 คน โดยการคำนวณใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) และใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) และการวิจัยเชิงคุณภาพได้ใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบทและประมวลผลเข้าด้วยกัน รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์ เพื่อให้เห็นภาพรวมใน การวิจัย

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 196 คน มีอายุระหว่าง 61 ปีขึ้นไป จำนวน 87 คน มีระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) มีจำนวน 151 คน มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 110 คน มีรายได้ระหว่าง 1,000 – 5,000 บาท จำนวน 154 คน และอาศัยอยู่มากกว่า 41 ปี จำนวน 228 คน

2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.377) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการคัดแยกขยะ ด้านการลดการเกิดขยะ และด้านการนำขยะมาใช้ใหม่ เรียงตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ ผลการทดสอบสมมติฐานจำนวน 6 สมมติฐาน มีสมมติฐานที่ 1 และ 4 ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต้น คือ เพศ พบว่าปฏิเสธสมมติฐาน ส่วนสมมติฐานที่ 2, 3, 4, 5 และ 6 ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต้น คือ อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, รายได้ และ ระยะเวลาที่อาศัย อยู่ในชุมชน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งยอมรับสมมติฐาน

4. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ ดังนี้

1) ด้านการลดการเกิดขยะ พบว่า แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ ไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ การใช้หลักการบริหารนิยธรรม มาใช้ในด้านลดการเกิดขยะ เพราะต้องมีการหมั่นประชุมทำกิจกรรมอย่างพร้อมเพรียงกัน มีข้อบัญญัติเป็นแนวทางยึดถือทุกภาคส่วน ต้องมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการประชุม การประชุมถือเป็นข้อสำคัญในการชี้แจงเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเกิดการรับรู้และเข้าใจตรงกัน หากประชาชนใน

ท้องถิ่นมีความเข้าใจ และร่วมมือกันรักษาขนบธรรมเนียมอันดีงามขององค์การ การยึดมั่นในประเพณีอันดีงามของบรรพบุรุษ ซึ่งจะมีการกำจัดขยะตามแบบวิถีดั้งเดิมก็จะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมการแก้ไขปัญหาผลกระทบ อันเนื่องจากการจัดการขยะในระยะยาวอย่างมีประสิทธิภาพ และถูกหลักสุขาภิบาล สามารถช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนสถานที่ กำจัดขยะมูลฝอยของชุมชนต่าง ๆ การจัดการขยะถ้าทุกคนยึดถือขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงามของชุมชนเป็นสิ่งที่ดี เช่น การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การรักษาขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมของท้องถิ่น ก็จะนำไปสู่การปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง รวมถึงการรักษางานหมู่บ้านและชุมชนของตนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การรักษาขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น เป็นสิ่งที่ดี นำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง รักและหวงแหนหมู่บ้านและชุมชนของตน และ หลักธรรมที่ว่า อปรีหานิยธรรม สามารถนำมาใช้ในหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ อย่างในข้อนี้เป็นการประชุมเพื่อหาข้อสรุปและกติกาต่าง ๆ ที่ทางหน่วยงานจะกำหนดเป็นมาตรการต่าง ๆ มาใช้และจะประชุมกัน บ่อย ๆ เพื่อที่จะต้องมีการวัดผลประเมินผล บ่งบอกถึงความเข้มแข็งของหน่วยงานหรือองค์กรนั้น ๆ เป็นการแสดงออกถึงความสมัครสามัคคี ถ้าการนำหลักปฏิบัติหรือกติกาที่หน่วยงานได้กำหนดขึ้น เป็นไปในทางเดียวกัน

หลักอปรีหานิยธรรม นั้นเป็นหลักการบริหารและการจัดการของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ อย่างในข้อนี้เป็นการประชุมเพื่อหาข้อสรุปและกติกาต่าง ๆ ที่ทางหน่วยงานจะกำหนดเป็นมาตรการต่าง ๆ มาใช้และจะประชุมกันบ่อย ๆ เพื่อที่จะต้องมีการวัดผลประเมินผลในหลักการดำเนินต่อไป การประชุมและเลิกประชุมที่พร้อมเพียงเป็นการบ่งบอกถึงความเข้มแข็งของหน่วยงานหรือองค์กรนั้น ๆ เป็นการแสดงออกถึงความสมัครสามัคคี ก็จะเป็นการงานต่อการบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี

2) ด้านการคัดแยกขยะ พบว่า แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ ไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ การใช้หลักอปรีหานิยธรรม ในข้อเมื่อประชุมกันพร้อมเพรียงกันประชุมร่วมกันทุกคนก็ได้แสดงความคิดเห็นจะมีความภาคภูมิใจและใส่ใจในงานที่จะทำร่วมกัน การทำงานร่วมกันทำให้เกิดความรัก ความสามัคคี เกิดการช่วยเหลือกันและกัน การดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกันต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ต้องมีการกำหนดแนวทาง และ ทิศทางการดำเนินงาน เพื่อการทำงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ เป็นไปในแนวทางเดียวกันต้องมีการปรึกษาหารือร่วมกัน การแสดงความคิดเห็นถือเป็นสิ่งสำคัญในการประชุม หากประชาชนในท้องถิ่นมีการประชุมร่วมกัน ความคิด ความเข้าใจ ก็จะตรงกัน นำไปสู่การปฏิบัติที่ตรงกัน ถ้าหากประชาชนได้รับข่าวสารจากการประชุม และเลิกประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน ข่าวสารที่ได้รับจากการประชุมก็จะตรงกัน ความสามัคคีในการกำจัดขยะมูลฝอยชุมชน โดยเฉพาะด้านการ คัดแยกขยะ ก็จะมีประสิทธิภาพ การประชุมอย่างพร้อมเพรียงกัน แสดงถึงความสามัคคีกลมเกลียว ในหมู่คณะ จะทำการสิ่งใดก็จะสำเร็จลุล่วงด้วยดี เช่น หากมีการประชุมเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย ในชุมชน จะมีข้อเสนอแนะในหลาย ๆ ความคิดเห็น และมีข้อตกลงกันจากที่ประชุม ทำให้การ ดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเห็นพ้องต้องกัน

การดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกันต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ต้องมีการกำหนดแนวทาง และทิศทางการดำเนินงาน เพื่อการทำงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ เป็นไปในแนวทางเดียวกันต้องมีการปรึกษาหารือร่วมกัน การแสดงความคิดเห็นถือเป็น สิ่งสำคัญในการประชุม การเคารพยำเกรง

ผู้ที่อยู่ในฐานะผู้ใหญ่ เป็นสิ่งที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการรับฟังคำตักเตือน การให้ความเคารพผู้อาวุโส หรือการให้ความเกรงใจ เป็นสิ่งที่ควรกระทำ ซึ่งสิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการให้เกียรติซึ่งกันและกัน การอยู่ร่วมกันในสังคมก็มีความสุข ซึ่งนำไปสู่ผลของการจัดการขยะด้วยเช่นกัน ผู้ใหญ่ หรือผู้นำชุมชนให้นโยบายในการจัดการขยะมูลฝอย ก็ควรที่จะปฏิบัติตามควรให้ความเกรงใจ และควรปฏิบัติตามด้วย หากผู้นำเป็นต้นแบบที่ดีผู้ร่วมปฏิบัติงานย่อมนำไปเป็นแบบอย่างด้วย การเคารพยำเกรงผู้ที่อยู่ในฐานะผู้ใหญ่ ผู้อาวุโส หรือการให้ความเกรงใจ เป็นสิ่งที่ควรกระทำ คนในชุมชน การบำรุงรักษาดูแลทำความสะอาดก็เป็นส่วนหนึ่งในการมีส่วนร่วม ในการกำจัดขยะ การเคารพบูชาศาสนสถาน เช่น วัด โบสถ์ วิหาร เป็นต้น ซึ่งเราควรแสดงความเคารพด้วยการทำนุบำรุงให้สะอาด สวยงาม นำเคารพบูชา เพราะถือเป็นศูนย์รวมทางจิตใจ ในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นที่ประชุมของชุมชน

หลักการบริหารนิยธรรมเป็นการนำมาใช้กับทุกคน องค์การ ปณิกผังความคิดและสร้างสรรค์ จรรโลงนำหลักปฏิบัติกติกาต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป และต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บริหารซึ่งอยู่ในฐานะผู้บังคับบัญชา จะทำ จะพูด หรือแม้จะคิดเองไม่ได้ ต้องไม่ทำให้ผู้บริหารต้องลำบากใจ หลักการอยู่ร่วมกัน ต้องใช้หลักเมตตาธรรมเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันสนับสนุนส่งเสริมเป็น การให้เกียรติซึ่งกันและกัน จะเกิดความสุขในชุมชนและสังคมต่อไป การนับถือพุทธศาสนา เป็นศูนย์รวมใจของคนในชุมชน การร่วมแรงร่วมใจในการทำนุบำรุงศาสนา โดยการสามัคคีกัน ในการทำบุญ ทำความสะอาดวัดวาอาราม และรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม จะทำให้ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้นมีความสุข และสบายใจ

3) ด้านการนำขยะมาใช้ใหม่ พบว่า แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลต๋านหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ ไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ปัญหาการจัดการขยะ ถือเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องช่วยกันแก้ไข การให้เกียรติซึ่งกันและกันจะทำให้เกิดสังคมที่ร่มเย็นทุกคนอยู่อย่างมีความสุข ความสุขจะนำพา การให้เกียรติกัน เคารพเชื่อฟัง และอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบ การจัดการขยะควรเริ่มจากครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้น ในการเรียนรู้และเกิดประสบการณ์ สังคมก็อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ความสามัคคีก็จะเกิดขึ้น ความสัมพันธ์ในครอบครัวก็ดีขึ้น เช่น ด้านการนำขยะมาใช้ใหม่ หากคนในครอบครัวเริ่มที่จะนำขยะมาใช้ใหม่ เมื่อเกิดผลดี ก็จะมีการขยายออกไปเป็นชุมชน หมู่บ้าน ครอบครัว เป็นสังคมแรกและขยายไปสู่สังคมอื่น ครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้น ในการเรียนรู้และเกิดประสบการณ์ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เมื่อคนในครอบครัวมีความสุข ความสามัคคีก็จะเกิดขึ้น การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นผลดี และประสบความสำเร็จ และการอำนวยความสะดวกแก่คนในองค์การ ผู้นำชุมชน ควรเป็นหลักในการอำนวยความสะดวกกับคนในชุมชน เมื่อในชุมชนจะทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ ต่อชุมชน ก็ควรให้ การสนับสนุนด้านงบประมาณ สถานที่ หรือคนส่วนใหญ่ในชุมชนต้องการ หากมีความพร้อมแล้วการดำเนินงานก็จะสำเร็จ ชุมชนก็มีการพัฒนา การอำนวยความสะดวกแก่คนในองค์การในด้านการจัดการขยะมูลฝอย ผู้ที่มีส่วนในการรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนควรให้ความสะดวกกับคนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นด้านการให้ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอย ถึงขยะที่เพียงพอต่อความต้องการ สถานที่และการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบ ผู้ที่มีส่วนในการรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนควรให้ความสะดวกกับคนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นด้านการให้ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอย ถึงขยะ

ที่เพียงพอต่อความต้องการ สถานที่และการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบและการบริการต่าง ๆ ชุมชนต้องการเพื่อการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

การใช้หลักการบริหารนิยธรรมมาเป็นแนวทางในการพัฒนา เพื่อเป็นแนวทางให้ทุกคนมีส่วนร่วมได้เข้าใจถึงความถูกต้องอย่างจริงจัง ไม่ละทิ้งหน้าที่เอาใจใส่ดูแลสม่ำเสมอ เพราะเรื่องขยะเป็นที่ท้าทายต่อการบริหารเป็นอย่างมาก การให้เกียรติกันจะทำให้เกิดสังคมที่ร่มเย็นทุกคนอยู่อย่างมีความสุข ความสุขจะนำพาการให้เกียรติกัน เคารพเชื่อฟัง และอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบและสังคมก็อยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุข เมื่อคนในสังคมมีความสุข ความสามัคคีก็จะเกิดขึ้น การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนก็ประสบความสำเร็จ และการอำนวยความสะดวกแก่คนในองค์การ ถือเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะผู้นำชุมชน ควรให้ความสะดวกกับคนในชุมชน ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนงบประมาณ สถานที่ หรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ และในด้านการจัดการขยะมูลฝอย ควรให้ความสะดวกกับคนในชุมชน เช่นด้านการให้ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอย ถึงขยะที่เพียงพอต่อความต้องการ สถานที่และการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบ เพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ อยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประชาชนให้ความสนใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย เป็นอย่างดี โดยเฉพาะ ด้านการคัดแยกขยะ ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ อยู่ในลำดับสูงที่สุด ผลการวิจัยและปัจจัยส่วนบุคคล มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1) จากการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ ด้านการลดการเกิดขยะ ในข้อที่ว่า ท่านมีส่วนร่วมรับรู้เป็นอย่างดีในการช่วยกันลดขยะกับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีค่าเฉลี่ย สูงสุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.685) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประชาชนในตำบลตำหนักธรรมให้ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นอย่างดี ในการจัดการขยะชุมชน เข้าใจถึงผลกระทบด้านสุขภาพอนามัย ความเป็นอยู่และรวมถึงคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รามิล พัฒนมงคลเชษฐ์ (2549) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี.” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานหรือการปกครองส่วนท้องถิ่น ในหลาย ๆ พื้นที่ ที่อาจมีหรือความแตกต่างกันในบริบท แต่ผลการศึกษาได้ข้อสรุปไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าอายุมีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของการปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนที่มีอายุมาก ส่วนใหญ่เป็นที่บรรลุนิติภาวะ มีวุฒิภาวะ และวุฒิภาวะในด้านต่าง ๆ ที่สามารถตัดสินใจเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ประกอบกับการเป็นผู้ที่อาศัยอยู่

ในท้องถิ่นมานาน (ส่วนใหญ่มากกว่า 10 ปี) ทำให้มีความคุ้นเคย มีความรักในท้องถิ่น ต้องการเห็นถึงการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงภายในท้องถิ่นของตน จนเกิดเป็นความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นค่อนข้างมาก นอกจากนี้ บุคคลที่มีอายุมากจะมีความพร้อมเพื่อการมีส่วนร่วมในทุกด้าน ทั้งด้านกายภาพ สติปัญญา และการรับรู้ ที่จะนำไปสู่การตัดสินใจในการมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่น เพื่อร่วมในการรับผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพร แก้วสุกใส, 2549 : 101-106) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒองค์รักษ์” ผลการวิจัยพบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเฉลี่ย ในช่วงปิดภาคเรียนเท่ากับ 1,376.66 กิโลกรัมต่อวัน ส่วนในช่วงเปิดภาคเรียนปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเฉลี่ยในช่วงวันทำการ 7,946.66 กิโลกรัมต่อวัน หรือมีปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องจัดการสูงสุดวันละประมาณ 8 ตันต่อวัน คิดเป็นอัตราการผลิตขยะมูลฝอยเฉลี่ย 1.3 กิโลกรัมต่อคนต่อวันโดยองค์ประกอบขยะมูลฝอยที่มีปริมาณมากที่สุด ได้แก่ เศษผักผลไม้/เศษอาหาร ช่วงปิดเทอม พบเป็นร้อยละ 30.91 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมดและช่วงเปิดเทอมพบเป็นร้อยละ 46.65 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด องค์ประกอบขยะมูลฝอยที่มีปริมาณรองลงมาใน 4 อันดับแรก ได้แก่ พลาสติก กระดาษ โฟม และผ้า ส่วนระบบการจัดการขยะมูลฝอยของมหาวิทยาลัย ได้จัดให้มีภาชนะรองรับขยะมูลฝอย 2 ประเภท สำหรับขยะเปียกและขยะแห้ง การเก็บขนและขนส่งขยะมูลฝอยใช้รถยนต์บรรทุกขยะแบบอัดท้ายของมหาวิทยาลัย ขนส่งขยะมูลฝอยไปกำจัด ณ สถานที่ เทกองและ ฟังกลบขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอองค์รักษ์ จังหวัดนครนายก ประชากร ร้อยละ 80.30 มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง การพัฒนาพฤติกรรม ในการจัดการขยะมูลฝอยควรมีการสร้างและปลูกฝังทัศนคติที่ดี ที่ถูกต้อง และเหมาะสม สำหรับแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอย คือ การลดปริมาณขยะมูลฝอย โดยมีแนวทางในการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งลงภาชนะ 4 ประเภท คือ ขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล ขยะอันตรายและขยะทั่วไป ภาชนะรองรับมีข้อความตามประเภทและสัญลักษณ์อย่างชัดเจน มีการนำขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ตามประเภทของขยะ แยกขยะอันตรายและมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนการลดและการแยกขยะมูลฝอย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐรดี คงตัน (2548) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขต มีนบุรีกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับดี ส่วนพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดการเกิดขยะ อยู่ในระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการนำกลับมาใช้ใหม่และการคัดแยกประเภทขยะอยู่ในระดับดี ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม ได้แก่ ระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมดีกว่าประชาชนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดการเกิดขยะคือ ระดับการศึกษาและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการคัดแยกประเภทขยะ คือ ระดับการศึกษา รายได้ในครัวเรือนต่อเดือน และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ไม่มีปัจจัยส่วนบุคคลใด มีอิทธิพลต่อ

พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนปัจจัยกระตุ้นที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอย คือ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยส่วนปัจจัยกระตุ้นอื่น ๆ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม

2) จากการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ ด้านการคัดแยกขยะ ในข้อที่ว่า ท่านให้ความร่วมมือในการทิ้งเศษแก้วที่แตกโดยการห่อกระดาษแข็งก่อนทิ้งลงในถังขยะ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.24$, S.D.= 0.681) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประชาชนในตำบลตำหนักธรรมมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการคัดแยกขยะเป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา เปียสวน (2548) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้ ความตระหนัก และการปฏิบัติตัวของแม่บ้านเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในแฟลตข้าราชการกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยของกลุ่มแม่บ้านในแฟลตข้าราชการกองทัพบกส่วนกลางมีการแยกประเภทมูลฝอย โดยการแยกมูลฝอยเศษอาหารด้วยการใส่ถุงพลาสติก และมูลฝอยอื่น ๆ ใส่ถังถึงร้อยละ 33.40 แยกประเภทถึงที่เก็บมูลฝอยเป็นถึงมูลฝอยสดและถึงมูลฝอยแห้ง ร้อยละ 25.90 สำหรับแม่บ้านที่แยกมูลฝอยออกเป็นมูลฝอยสด มูลฝอยแห้ง และมูลฝอยอันตราย มีร้อยละ 1.90 แต่แม่บ้านที่ยังไม่ได้แยกประเภทมูลฝอย ยังคงมีสูงร้อยละ 36.60 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูชีพ ศิริ (2549) ได้ศึกษาการจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลบ้านกาดอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าปริมาณขยะในเขตเทศบาลตำบลบ้านกาดส่วนใหญ่มีแหล่งกำเนิดจากสถานประกอบการพาณิชย์โดยเฉพาะขยะประเภทพลาสติก ประชาชนมีการการคัดแยกขยะภายในครัวเรือนก่อนทิ้ง โดยแบ่งขยะเป็น 2 ประเภท คือขยะเปียก และขยะแห้ง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกประเภทขยะอยู่ในระดับน้อย ซึ่งทำให้สภาพการณ์ขยะโดยรวมยังไม่สามารถลดปริมาณลงได้และการบริหารจัดการขยะของเทศบาลไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรเพื่อให้การจัดการขยะของเทศบาลตำบลบ้านกาดเกิดประสิทธิภาพ จึงต้องมีการรณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชน เกี่ยวกับการคัดแยกประเภทขยะตั้งแต่ระดับครัวเรือน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะร่วมกับเทศบาลเพื่อเป็นพื้นฐานของการแก้ไขปัญหาขยะและลดปริมาณขยะที่มีประสิทธิภาพต่อไป ผลการศึกษานี้คาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะภายในพื้นที่และอาจสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการศึกษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

3) จากการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ ด้านการนำขยะมาใช้ใหม่ ในข้อที่ว่า ท่านให้ความร่วมมือในการนำวัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่มาใช้ได้อีก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.812) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การนำขยะมูลฝอยมาแปรรูปเพื่อนำมาใช้ใหม่ หรือเพื่อจำหน่าย นอกจากจะประหยัดแล้วยังสามารถสร้างรายได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติพงษ์ ศรีสว่าง (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำกลับมาใช้ใหม่ของขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี สุรนารี ผลการศึกษา” ผลการวิจัยพบว่า การจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบันไม่มีการคัดแยกองค์ประกอบทิ้งรวมลงในถังที่ตั้งไว้เป็นจุด ๆ มีรถเก็บขยะมูลฝอย การกำจัดในขั้นสุดท้ายใช้วิธีฝังกลบ

องค์ประกอบของขยะมูลฝอยที่มีมาก 5 อันดับแรก คือ เศษอาหารร้อยละ 56.29 พลาสติก ร้อยละ 16.09 กระดาษร้อยละ 10.93 แก้วร้อยละ 5.26 และเศษไม้/ใบไม้ ร้อยละ 3.45 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพโครงการแยกขยะมูลฝอย พบว่า ในกลุ่มหอพักบุคลากรมีอัตราการนำกลับคืนสูงกว่ากลุ่มอื่น ส่วนการวิเคราะห์ทางการเงินของขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ประมาณรายได้จากการขายขยะมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ ในช่วงที่ดำเนินโครงการ คือ 858 บาท และผลการทดสอบแนวทางการวางถังแยกขยะมูลฝอยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในกรณีของการแยกพลาสติกในกลุ่มหอพักบุคลากร

4) จากการวิจัยพบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรชัย นวลเพ็ญ (2549) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จากการศึกษพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดในภาพรวมพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับ 0.05 ในปัจจัยเพศ อายุ และการศึกษาของประชาชนที่ต่างกัน จะมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระดับด้านการปฏิบัติด้านผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนริมคลองพระโขนง การรู้จักธนาคารขยะชุมชนและความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพ รายได้ ความรู้ในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย

5) จากการวิจัยพบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรชัย นวลเพ็ญ (2549) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จากการศึกษพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดในภาพรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับ 0.05 ในปัจจัยเพศ อายุ และการศึกษาของประชาชนที่ต่างกัน จะมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระดับด้านการปฏิบัติด้านผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนริมคลองพระโขนง การรู้จักธนาคารขยะชุมชนและความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพ รายได้ ความรู้ในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย

6) จากการวิจัยพบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาบแก้ว ปัญญาไทย (2554) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนใน

การจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเกาะคา จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจและมีจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะในระดับสูง ชุมชนสามารถคัดแยกขยะ การนำขยะไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับสูง พฤติกรรมการกำจัดขยะภายในครัวเรือนของชุมชน พบว่า มีการคัดแยกขยะ มีการทำซ้ำสมาชิกในครอบครัวคัดแยกขยะก่อนที่จะทิ้งขยะเปียกจะบรรจุทิ้งลงถังเทศบาล ขยะแห้งบางส่วนนำไปกำจัดโดยการเผา ขยะรีไซเคิลเก็บรวบรวมไว้เพื่อขาย บางส่วนนำกลับมาใช้ใหม่ พฤติกรรมการกำจัดขยะภายในครัวเรือนอย่างถูกต้องอยู่ในระดับสูง และความรู้ความเข้าใจของชุมชนเกี่ยวกับปัญหาขยะกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในด้านต่างๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จิตสำนึกของชุมชนเกี่ยวกับการจัดการปัญหาขยะอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้การศึกษายังพบว่า เหตุผลสำคัญที่ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการขยะกับทางเทศบาลเพื่อเป็นการทำให้ชุมชนสะอาดน่าอยู่ มีทัศนียภาพที่สวยงาม เป็นการลดปัญหาสิ่งแวดล้อม และเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว

7) จากการวิจัยพบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระธาตุ อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระธาตุ อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมสมาน อาษาธิรัฐ (2550) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน และประชาชนที่รับรู้ข้อมูลข่าวสารมาก มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าประชาชนที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารน้อย สำหรับสภาพปัญหาขยะของชุมชน ได้แก่ ชุมชนไม่มีการคัดแยกขยะชุมชนขาดความรู้ในการกำจัดขยะอย่างถูกวิธี และขาดการรับทราบข้อมูลข่าวสารด้านการให้บริการจัดการด้านขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทอง สำหรับโครงการนำร่องเพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนที่จัดทำขึ้น มีผลทำให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับระบบการจัดการขยะมูลฝอย และการคัดแยกขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น ตลอดจนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารความรู้ในเรื่องการทิ้งขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

8) จากการวิจัยพบว่าประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระธาตุ อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระธาตุ อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรรัตน์ คงตัน (2548) ได้ศึกษา พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับดี ส่วนพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดการเกิดขยะ อยู่ในระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการนำกลับมาใช้ใหม่และการคัดแยกประเภทขยะอยู่ในระดับดี ปัจจัยส่วน

บุคคลที่มีต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม ได้แก่ ระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่จบการศึกษา ระดับปริญญาตรีมีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมดีกว่าประชาชนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย ด้านการลดการเกิดขยะคือ ระดับการศึกษาและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยด้านการคัด แยกประเภทขยะ คือ ระดับการศึกษา รายได้ในครัวเรือนต่อเดือน และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ไม่มีปัจจัยส่วนบุคคลใดมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย ส่วนปัจจัยกระตุ้นที่มีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย ด้านการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอย คือ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยส่วนปัจจัยกระตุ้นอื่นๆ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม

9) จากการวิจัยพบว่าประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ จันทวัฒนา และคณะ (2551) ได้ศึกษา การจัดการ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใน การทิ้งขยะของครัวเรือน “กรณีศึกษาหมู่บ้านอาคเนย์นิเวศน์” ในเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า ประชากรในหมู่บ้านอาคเนย์นิเวศน์ มีความรู้ความเข้าใจในประเภทและการแยกขยะมูลฝอยมากขึ้น อีกทั้งจากการประเมินและการวัดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นจริงที่กรุงเทพมหานคร จัดเก็บจากหมู่บ้านอาคเนย์นิเวศน์ มีน้ำหนักลดลง เฉลี่ยร้อยละ 15 – 20 แสดงว่า พฤติกรรมกาทิ้งขยะของประชาชนเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงหลังจากมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง ประชากรในหมู่บ้านอาคเนย์นิเวศน์ให้ความสนใจและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี จะเห็นได้ว่าการจัดการเป็นสิ่งสำคัญและมีผลต่อการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมกาแยกขยะของครัวเรือนอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรจัดโครงสร้างการบริหารงานขององค์กรด้านการจัดการขยะมูลฝอยใหม่ โดยแบ่งการทำงาน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ อย่างชัดเจน
2. ควรเพิ่มอัตราพนักงานเก็บขยะ เพื่อให้เหมาะสมกับปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้น
3. ควรจัดเตรียมความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ได้มาตรฐาน และมีความเหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ เกิดความร่วมมือกับ องค์การบริหารส่วนตำบล ตำหนักธรรม ในการจัดการขยะชุมชน
4. ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ความรู้แก่บุคลากร เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย และจัดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ที่เหมาะสม เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2548). *มลพิษจากขยะมูลฝอยในชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: [ม.ป.พ.].
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2545). *มาตรฐานการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล*. กรุงเทพมหานคร: [ม.ป.พ.]
- ปรีดา แยมเจริญ. (2551). *การจัดการขยะมูลฝอย*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- กาบแก้ว ปัญญาไทย. (2554). “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเกาะคา จังหวัดลำปาง”. *การค้นคว้าแบบอิสระ*. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จินตนา เปียสวน. (2548). “ความรู้ ความตระหนัก และการปฏิบัติตัวของแม่บ้านเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตข้าราชการกรุงเทพมหานคร”. *วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม*. นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ฉัตรชัย นวลเพ็ญ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด”. *ภาคนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิตสาขารัฐศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549.
- ชูชีพ ศิริ. “การจัดการขยะในเขตเทศบาลบ้านกาด อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่”. *การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2549.
- ณัฐรดี คงตัน. “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเมืองบุรี กรุงเทพมหานคร”. *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2548.
- ประภาพร แก้วสุกใส. “การศึกษาเพื่อหาแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์”. *ปริญญาานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต*. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549.
- รามิล พัฒนมงคลเชฐ. “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี.” *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 2549.
- สมศักดิ์ จันทวัฒน์ และคณะ. “การจัดการการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทิ้งขยะของครัวเรือนกรณีศึกษาหมู่บ้านอาคเนย์นิเวศน์ ในเขตบางซื่อ”. *รายงานการศึกษาวิชาสัมมนาเชิงปฏิบัติการว่าด้วยการจัดการภาครัฐและเอกชน*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2551.
- สมสมาน อาษารัฐ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี”. *การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตมหาวิทยาลัยบูรพา*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา, 2550.
- พระราชกฤษฎีกาเบกษา เล่มที่ 119. *แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน*

ท้องถิ่น. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.slideshare.net> [24 พฤษภาคม 2557].

องค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม. สำนักทะเบียนราษฎร เดือน ธันวาคม 2556. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.tamnaktham.go.th/condition.php>